

Remissvar – En effektivare kontaktförbudslagstiftning – ett utökat skydd för utsatta personer (SOU 2024:13), Ju2024/00351

Denna utredning är i sin helhet välskriven och har på ett gediget sätt tagit in många olika perspektiv för att utreda denna komplexa fråga.

Idag är det cirka 25-30% av ansökningar om kontaktförbud som beviljas. Utkomsten att förändra förutsättningarna för de ordinarie kontaktförbuden är en åtgärd som har potential att möjliggöra för många fler att få ett kontaktförbud beviljat.

Att ta bort den stora betydelsen av tidigare brott är bra samt att inför krav på strukturerade individuella riskbedömningar för våld. Utifrån att ca 65% inte beviljas kontaktförbud för att det antingen saknas förutsättningar eller inte är tillräcklig risk kommer de föreslagna ändringarna att få stor påverkan och fler kontaktförbud kan antas beviljas. En högre effekt i form av fler beviljade kontaktförbud och fler uppföljningar när dessa överträds skulle utgöra ett bättre skydd för utsatta personer.

Särskilt viktigt att beakta för att effektiviteten ska öka är det förslag som läggs fram om strukturerade riskbedömningar. Detta görs inte fullt ut idag vilket gör att de utsatta som har en hög risk att bli utsatt för våld inte alltid får kontaktförbudet beviljat. En anledning till att riskbedömningar inte görs i den utsträckning som avses är att det inte alltid finns resurser eller kunskap att göra så. För att det verkligen ska bli av behöver därmed mer resurser och utbildning tillsättas. För att behålla och öka den kunskap om att bedöma risk i olika kontext som finns i olika organisationer ska kunna behållas behövs en mer strukturerad rutin för hur och vem som utför riskbedömningar. Det är därför bra att utredningen förslår att Åklagarmyndigheten och Polismyndigheten ska få i uppdrag att göra en översyn av detta. Särskilt med åtanke att man förslår såväl möjligheten att bevilja utvidgade kontaktförbud direkt, samt att kombinera kontaktförbud med andra skyddsåtgärder. Det är bra att dessa förslag läggs fram och tydliggörs för en ökad rättssäkerhet. Krav på samverkan mellan olika aktörer och dess skyddsinsatser är också en förutsättning för att kontaktförbud ska bli effektiva i praktiken. Översynen bör även innefatta hur organisationer ska kunna tillse att det finns tillräcklig kunskap om att bedöma risk för de som ska utföra detta samt hur en rutin kan säkerställa att endast de med tillräcklig kunskap utför dessa riskbedömningar. Med ökad tyngd på dessa är det viktigt att tillgodose rättssäkerheten för förbudspersonen.

Utredningens förslag om att tydliggöra risk för *otillbörlig övervakning* samt *otillåten påverkan mot förhörspersoner* som ett skäl till att bevilja kontaktförbud kan komma att få en positiv effekt då det innebär att en skyddsåtgärd kan sättas in tidigt i ett händelseförlopp som skulle kunna utvecklas till stalkning eller allvarlig påverkan på rättsprocessen. Det brottsförebyggande arbetet kan därmed förbättras och möjligheten att förhindra förbudspersonens brottsliga beteende ökar. Det är dock inte tydligt framskrivet hur detta ska bedömas innan och det finns en risk att det i praktiken inte kommer att beviljas fler kontaktförbud, så som fallet är nu med kontaktförbuden.

Bra förslag med ett en särskild företrädare utses för de 8-10% som är skyddspersoner under 18 år. Även unga förbudspersoner ska erbjudas ett offentligt biträde. Förslaget har stor potential att bättre kunna tillvarata ungas rättigheter och intressen bättre.

Presumtion av kontaktförbud för de som döms för våld i nära relation kan bli ett verktyg till att skydda de utsatta. Vid hög grad av allvarighet bör det beaktas om ex officio ska föreligga då det kan finnas en hotbild mot den utsatta som gör att hen inte vågar medverka och därmed inte samtycker.

Det är bra att utredningen föreslår att ta fram tydliga rutiner för hur utlämnande av uppgifter ska genomföras. Det är viktigt att denna rutin är hållbar och fungerar i alla lägen då de utsatta kommer att förlita sig på att få denna underrättelse.

Rätten till en kontaktperson för både skyddsperson och förbudsperson är en god tanke. Hur den ska genomföras i praktiken behöver utredas ytterligare. Det kommer att krävas mycket resurser för detta i nuläget. Om de föreslagna åtgärderna i föreliggande utredning blir lagförslag kommer sannolikt fler kontaktförbud beviljas och det är sannolikt att det blir en utmaning utifrån bristande resurser att verkställa detta.

Konsekvensanalysen vad avser ekonomi och resurser kan antas vara något optimistisk. Eftersom det tillkommer kostnader i form av resurser till ökad administration och handläggning av ärenden, fler kontaktpersoner till både förbudspersoner och skyddspersoner är det enligt utredningen rimligt att anta att det ryms inom befintlig budget. Men brist på resurser är idag ett problem när det gäller att skydda utsatta personer så det kan antas att utrymmet att omfördela inom befintlig budget är litet. Framför allt så lyfts att det inte finns tid att genomföra den typ av strukturerade riskbedömningar som efterfrågas vilket enligt utredningen behöver genomföras. Det saknas en analys av hur många individer extra vid varje myndighet som praktiskt behövs för att kunna genomföra arbetsuppgifterna som beskrivs. Där inräknas också att det rimligen borde bli fler uttryckningar för överträdelse, och fler brottsutredningar till följd av att fler sannolikt beviljas kontaktförbud och fler förbudspersoner därmed kan antas överträda dessa.

Det saknas även en ekonomisk analys av de utbildningsinsatser som behövs för att uppnå och sen bibehålla den kunskapsnivå som behövs inom myndigheter och organisationer. Eftersom det också förekommer en hel del vakanser på viktiga positioner för detta arbete och det saknas en analys av hur arbetet att rekrytera fler individer ska gå till. Att kontaktpersonerna vid polismyndigheten ska vara poliser kan vara en utmaning att lösa rent praktiskt vilket då kan innebära att arbetet med skyddet inte kan bli så effektivt som framhävs.

En mer omfattande konsekvensanalys för såväl direkta som indirekta kostnader hade behövts för att säkerställa att förslagen går att genomföra.